

Schoolzwemmen in Rotterdam

Visie vanuit het onderwijs

Zoë van Ginneken

Harold van der Werff

Schoolzwemmen in Rotterdam

Visie vanuit het onderwijs

in opdracht van de gemeente Rotterdam

Zoë van Ginneken
Harold van der Werff

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
2.	Resultaten	9
3.	Conclusie	13
	Bijlage A Vragenlijst - Schoolzwemmen in Rotterdam	15

Inleiding

December 2015 ontstond er in de gemeente Rotterdam discussie over de effectiviteit van het Rotterdamse schoolzwemmen. Over dit thema zijn vragen gesteld door de fractie van D66 en is gesproken binnen de Commissie ZOCS.

Naar aanleiding van deze discussie heeft de gemeente Rotterdam op 1 februari 2016 aan het Mulier Instituut gevraagd om Rotterdamse schooldirecteuren middels een on-line vragenlijst te vragen naar hun ervaring met en visie op schoolzwemmen.

Het Mulier instituut heeft hierop een vragenlijst ontwikkeld welke is voorgelegd aan de gemeente en vervolgens met een begeleidend schrijven vanuit de gemeente is uitgezet bij de schooldirecteuren. Conform de afspraken met de gemeente zijn directeuren die niet reageerden op de vragenlijst, één maal herinnerd aan het invullen van de vragenlijst.

In dit rapport doen we verslag van dit onderzoek¹. In totaal zijn 252 vragenlijsten zijn verstuurd, naar 159 schoollocaties, waarvan er 134 gehoor hebben gegeven. Driekwart van de respondenten is (adjunct-) directeur. De overige 32 respondenten zijn vaak leerkracht (negentien) of coördinator (zes). Bijna alle scholen behoren tot het primair onderwijs (117). Enkele scholen bieden enkel speciaal basisonderwijs aan (zes) en enkele scholen bieden speciaal onderwijs aan (elf).

¹ In 'Beleving van schoolzwemmen in Rotterdam. Schoolzwemmen door de ogen van leerlingen in het primair onderwijs' (Van der Werff, 2016) worden de meningen van leerlingen over schoolzwemmen beschreven. Uit dat onderzoek blijkt dat zij in het algemeen de lessen schoolzwemmen heel leuk vinden, met name de recreatieve elementen, zoals duiken/van de duikplank gaan; vrijzwemmen). De leerlingen komen met een aantal verbeterpunten, zoals over hoe badmeester/-juf omgaan met de kinderen; temperatuur; de lesinhoud (zwemslagen, banenzwemmen). Ervaren zwemmers (diploma B of C; groep 6) noemen vaker een verbeterpunt dan minder ervaren zwemmers (geen diploma of diploma A; groep 5).

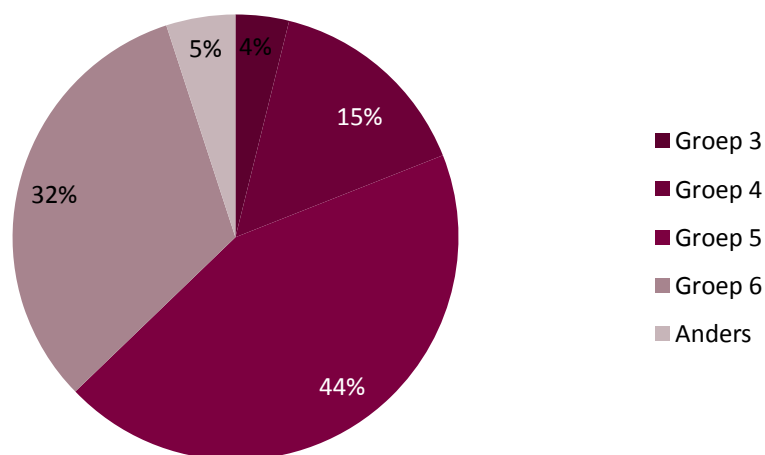
1. Resultaten

Deelname schoolzwemmen

Ruim 95 procent van de scholen die deelnemen aan dit onderzoek bieden schoolzwemmen aan. Zes scholen doen dit niet. Redenen die aangevoerd worden waarom een school niet deelneemt aan schoolzwemmen luiden: 'Het kost te veel moeite om schoolzwemmen te organiseren', 'Het zwembad is te ver weg', 'Onze kinderen krijgen voldoende bewegingsonderwijs', 'Schoolzwemmen gaat ten koste van andere vakken', '(Bijna) al onze leerlingen hebben al een zwemdiploma' en 'Het schoolzwemmen sluit niet goed aan bij de onderwijsbehoefte'.

Scholen kunnen verschillende groepen schoolzwemmen aanbieden (figuur 1). Bij de meeste scholen neemt groep 5 deel aan het schoolzwemmen (113), ook voor de leerlingen in groep 6 wordt het schoolzwemmen vaak georganiseerd (83). Daarnaast zijn er verschillende scholen die in groep 3 (tien) en groep 4 (39) zwemmenlessen aanbieden. Tot slot wordt er door enkele scholen aan andere groepen schoolzwemmen aangeboden, bijvoorbeeld groep 7, schakelklassen en nieuwe leerlingen.

Figuur 1. Verdeling van de groepen waar scholen schoolzwemmen aanbieden (in procenten, n=258²)

Waar ruim 40 procent van de scholen een half uur zwemles per week organiseert voor de leerlingen, doet bijna de helft van de scholen (46 procent) dat één uur per week voor de leerlingen³. Een beperkt aantal scholen zwemt bijvoorbeeld 45 minuten.

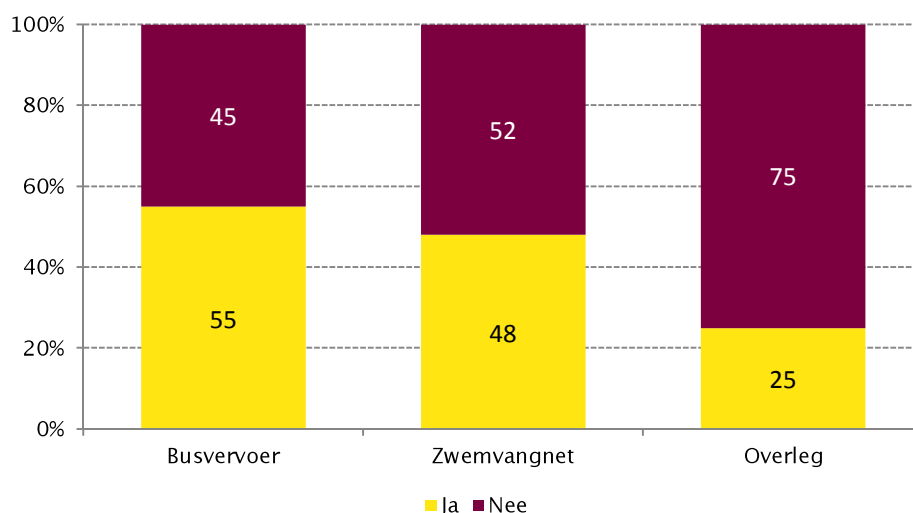
² Meerdere antwoorden mogelijk.

³ De uurslessen worden eens in de twee weken gegeven of gedurende een half schooljaar.

Organisatie

Meer dan de helft van de scholen die deelnemen aan schoolzwemmen maakt hiervoor gebruik van busvervoer (figuur 2). Op de helft van de scholen wordt gebruik gemaakt van de regeling Zwemvangnet. Verder is te zien dat een kwart van de scholen minimaal één keer per jaar een overleg heeft met de zwembadbedrijfsleider over de voortgang, kwaliteit en uitvoering van het schoolzwemmen.

Figuur 2. Scholen die gebruik maken van busvervoer, het zwemvangnet en minimaal jaarlijks overleg met zwembadbedrijfsleiding (in procenten, n=127)

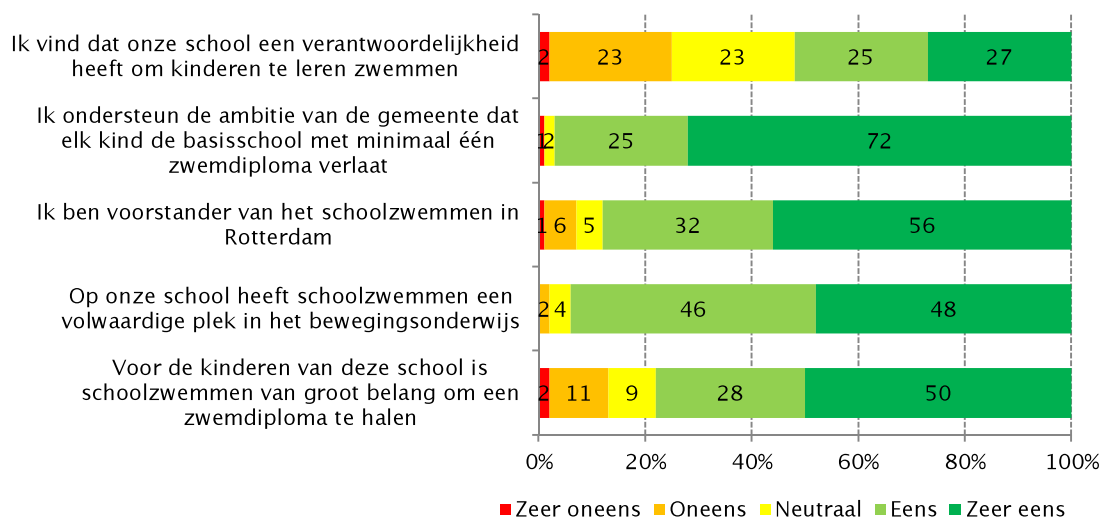

Visie

De helft (52%) van de Rotterdams school-directeuren vindt dat hun school een verantwoordelijkheid heeft om kinderen te leren zwemmen. Een kwart staat hier 'neutraal' in, en nog eens een kwart is het hier (zeer) mee oneens (figuur 3).

Meer steun (97%) is er voor de ambitie van de gemeente om kinderen met minimaal één zwemdiploma de basisschool te laten verlaten. Daarnaast is 88 procent voorstander van het schoolzwemmen in Rotterdam. 94% is van mening dat het schoolzwemmen een volwaardige plek in het bewegingsonderwijs heeft op hun school (94 procent). 78 procent geeft aan dat schoolzwemmen voor de kinderen van de school van groot belang is om een zwemdiploma te halen.

Figuur 3. Visie met betrekking tot schoolzwemmen (in procenten, n=132)

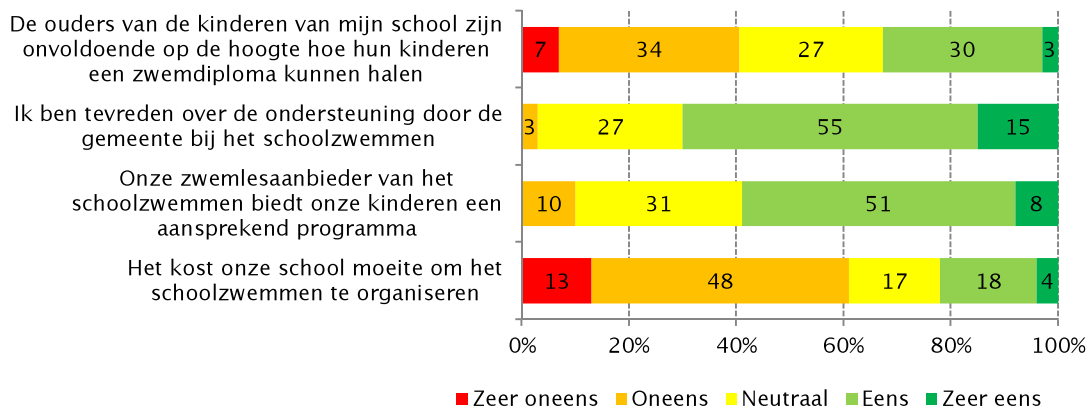
Tevredenheid met organisatie

Op communicatief vlak lijkt er nog winst geboekt te kunnen worden. Eenderde van de schooldirecteuren (33%) denkt dat de ouders van hun leerlingen onvoldoende op de hoogte is hoe hun kinderen een zwemdiploma halen. Tweevijfde (41%) denkt overigens dat ouders hier wel van op de hoogte zijn. Van de schooldirecteuren is 70% tevreden over de ondersteuning van de gemeente bij het schoolzwemmen. Vrijwel geen school is hier ontevreden over.

Het merendeel van de schooldirecteuren (59%) vindt dat het zwembad een aansprekend programma aanbiedt voor de kinderen. Eentiende (10%) is het hier niet mee eens, een derde (31%) is hierin 'neutraal'.

Eveneens een merendeel van de scholen (61%) vindt niet dat het de school moeite kost om het schoolzwemmen te organiseren. Een klein kwart (22%) geeft aan hier wel moeite mee te hebben.

Figuur 4. Tevredenheid over de organisatie en informatie met betrekking tot schoolzwemmen (in procenten, n=132)

Open antwoorden

De school-directeuren hadden ook mogelijkheid om antwoorden toe te lichten in de vragenlijst. Hier komt uit naar voren dat een aantal directeuren het programma niet uitdagend genoeg vindt voor verschillende leerlingen. Een aantal directeuren geeft aan dat de zwemlessen beter afgestemd moeten worden op het niveau van de leerlingen en rekening moeten houden met verschillende startvaardigheden (20 keer).

Verder was er een mogelijkheid om ‘overige opmerkingen’ te plaatsen. Vele scholen hebben hier gebruik van gemaakt, slechts 15 scholen hebben bij geen van deze drie opties iets geantwoord. De meeste opmerkingen zijn geplaatst bij de belangrijkste aandachtspunten (110 keer). Bij de visievraag hebben 105 scholen een antwoord geformuleerd, eventuele extra opmerkingen zijn 27 keer geplaatst.

Bij de open antwoorden wordt herhaaldelijk aangegeven dat de communicatie vanuit school richting de ouders beter kan (16 keer). Bovendien wordt er aangegeven dat de leerkrachten niet altijd over de juiste vaardigheden beschikken om de leerlingen goed les te kunnen geven (41 keer).

Met betrekking tot de visie op schoolzwemmen wordt door veel directeuren expliciet aangegeven dat het van groot belang is dat het schoolzwemprogramma gecontinueerd dan wel uitgebreid wordt (62 keer). Hiertegenover wordt echter meerdere keren opgemerkt dat het erg veel tijd kost (inclusief reistijd en omkleden) (27 keer), wat ten koste gaat van het reguliere lesprogramma. Bovendien wordt door sommige schoolbesturen (15 keer) opgemerkt dat het de verantwoordelijkheid is van de ouders, niet van de scholen.

2. Conclusie

Aan de hand van de verzamelde data kan geconcludeerd worden dat een grote meerderheid van de schooldirecteuren voorstander is van schoolzwemmen. Het schoolzwemmen is volgens de schooldirecteuren van groot belang voor de kinderen om hun zwemdiploma te behalen. Toch voelt maar de helft van de schooldirecteuren zich verantwoordelijk voor de zwemvaardigheid van kinderen.

Bij het merendeel neemt het schoolzwemmen een volwaardige plaats in het onderwijsprogramma in. Maar er zijn scholen die moeite hebben met het organiseren van schoolzwemmen. Er wordt aangegeven dat veel lestijd verloren gaat door de zwemlessen en verschillende scholen zijn van mening dat de verantwoordelijkheid bij de ouders, niet bij de school, ligt om de kinderen zwemvaardigheden bij te brengen.

Een meerderheid is tevreden over het schoolzwemmen en de ondersteuning van de gemeente hierin, maar er zijn ook aandachtspunten. Zo wordt aangegeven dat de communicatie richting de ouders beter moet, de vaardigheden van de zwemleerkrachten niet altijd op orde zijn en de kinderen niet altijd op hun eigen niveau zwemlessen aangeboden krijgen. Een kwart van de scholen heeft ieder jaar overleg met de manager van het zwembad.

Ondanks de aandachtspunten is een ruime meerderheid voorstander van het schoolzwemmen in Rotterdam. Velen zijn van mening dat het programma gecontinueerd moet worden, al dan niet met aanpassingen.

Bijlage A Vragenlijst – Schoolzwemmen in Rotterdam

Toelichting

In de onderstaande vragen wordt gesproken over ‘uw school’. Hiermee bedoelen we de vestiging van de school waar u leiding geeft. In het geval van een schoolbestuur met verschillende locaties ontvangt elke vestiging het verzoek om mee te werken aan het onderzoek.

Bij de meeste vragen kunt u slechts één antwoord kiezen. Als u meer dan één antwoord kunt geven, staat dat bij de vraag vermeld.

1. Wat is uw functie?
  - Directeur, adjunct-directeur
  - Anders, namelijk .....
2. Tot welke onderwijstype hoort uw school?
  - Primair onderwijs
  - Speciaal basisonderwijs
  - Speciaal onderwijs
  -
3. Neemt uw school deel aan het schoolzwemmen in Rotterdam?
  - Ja
  - Nee

<Indien vraag 3 = nee>

4. Waarom neemt uw school geen deel aan schoolzwemmen?
Meer antwoorden mogelijk.
  - Het zwembad is te ver weg
  - Het kost te veel moeite om schoolzwemmen te organiseren
  - Onze kinderen krijgen voldoende bewegingsonderwijs
  - Schoolzwemmen gaat ten koste van andere vakken
  - (Bijna) al onze leerlingen hebben al een zwemdiploma
  - Anders, namelijk .....

<scholen zonder schoolzwemmen gaan na deze vraag door naar vraag 9>

5. Welke groepen nemen deel aan het schoolzwemmen bij uw school?
Meer antwoorden mogelijk.
  - Groep 3
  - Groep 4
  - Groep 5
  - Groep 6
  - Anders, namelijk .....
6. Hoe lang duurt een zwemles? (excl. vervoer en omkleden)
  - Half uur
  - Een uur
  - Anders, namelijk .....

7. Maakt u gebruik van het busvervoer voor het schoolzwemmen

- Ja
- Nee

8. Maken kinderen van uw school gebruik van de regeling 'zwemvangnet' (extra lessen in een vakantie voor kinderen die na het schoolzwemmen nog geen zwemdiploma hebben)

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

<scholen ZONDER schoolzwemmen slaan 2^e stelling over>

9. Wilt u aangeven in welke mate u het eens bent met de onderstaande stellingen?

	Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Geen mening, N.v.t.
Voor de kinderen van deze school is schoolzwemmen van groot belang om een zwemdiploma te halen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Op onze school heeft schoolzwemmen een volwaardige plek in het bewegingsonderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben voorstander van het schoolzwemmen in Rotterdam	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ondersteun de ambitie van de gemeente dat elk kind de basisschool met minimaal één zwemdiploma verlaat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat onze school een verantwoordelijkheid heeft om kinderen te leren zwemmen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<scholen ZONDER schoolzwemmen slaan de 2e stelling over>

10. Wilt u aangeven in welke mate u het eens bent met de onderstaande stellingen?

	Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens	Geen mening, N.v.t.
Het kost onze school moeite om het schoolzwemmen te organiseren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onze zwemlesaanbieder van het schoolzwemmen biedt onze kinderen een aansprekend	☐	☐	☐	☐	☐	☐

programma						
Ik ben tevreden over de ondersteuning door de gemeente bij het schoolzwemmen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ouders van de kinderen van mijn school zijn onvoldoende op de hoogte hoe hun kinderen een zwemdiploma kunnen halen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<alleen voor scholen MET schoolzwemmen>

11. Heeft u minimaal één keer per jaar een overleg met de zwembadbedrijfsleider over de voortgang, kwaliteit en uitvoering van het schoolzwemmen?

- Ja
- Nee

12. Wat zijn volgens u de belangrijkste aandachtspunten voor de gemeente, de zwembaden, commerciële zwemlesaanbieders en/of zwemverenigingen om de organisatie of inhoud van het schoolzwemmen te verbeteren?

.....

.....

.....

.....

13. Wat is uw visie op het schoolzwemmen in 2020? Welke ontwikkelingen (bijv. in het onderwijs, in het openbaar bestuur) zijn daarbij van belang?

.....

.....

.....

.....

14. Indien u nog opmerkingen heeft, dan kunt u die hier noteren.

.....

.....

.....

.....

Dit is het einde van de vragenlijst. Wij danken u hartelijk voor uw medewerking.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl